

Handledning till *Det är vi som bestämmer.* – *Så funkar demokrati, nivå 1 och 3* av Moa Candil

Uppgifter: Introduktion av böckerna, textfrågor, diskussionsfrågor, bildanalys och skrivövning

Böckernas läsnivå: 1 och 3, (1 är lättast och 6 svårast)

Målgrupp: Handledningen fungerar för unga vuxna och vuxna i olika skolformer och i bokcirkel

Om böckerna

Sverige är en demokrati. Men så har det inte alltid varit. Det är bara hundra år sedan kvinnor för första gången fick rösta i politiska val. Och andra grupper fick rösträtt senare än så. I *Det är vi som bestämmer!* får du veta hur Sverige blev demokratiskt och hur demokratin fungerar.

Vilka lagar är extra viktiga i en demokrati? Och vilka utmaningar möter demokratin i Sverige idag? Demokrati är nämligen ingen självklarhet. Den kan bli både bättre och sämre – det är upp till oss som lever i den. Boken förklarar pedagogiskt och tydligt dina demokratiska rättigheter och hur du kan göra din röst hörd.

Introduktion av böckerna

Det är vi som bestämmer! – Så funkar demokrati av Moa Candil finns på två nivåer.

En som gjorts så enkel som möjligt vad det gäller språk, innehåll och form (nivå 1) och en som är lite mer avancerad (nivå 3). Handledningen går att använda oavsett vilken av böckerna som deltagarna läser.

Handledningen är framtagen av Jenny Edvardsson.

För att deltagarna ska få en förförståelse för boken och dess innehåll kan det vara bra att introducera den genom att visa bokens/böckernas omslag och läsa titeln *Det är vi som bestämmer – Så funkar demokrati*.

Fundera på följande frågor:

- Vad visar omslagsbilden?
- Vad är demokrati för något?

Textfrågor

Det finns en uppsättning frågor till nivå 1 och en till nivå 3. Textfrågorna som finns till bokens alla kapitel kan användas för samtal och diskussion men också för skrivande.

Frågor till Nivå 1

Kapitel: Vad är demokrati?

1. Vad betyder ordet demokrati?
2. I bokens ges tre förklaringar till vad demokrati är. Vilka är dessa tre förklaringar?
3. När använder du dig av demokrati?

Kapitel: Demokratins historia

1. I boken står det att demokrati både är något gammalt och något nytt. Vad menar författaren med det?
2. Vilket språk kommer ordet demokrati ifrån?
3. När idén om demokrati var ny i Sverige fick bara män rösta. Varför var det så?
4. Vilken lag var det Sverige fick år 1842? Varför var den lagen så viktig för Sverige?

5. Vilket år fick kvinnorna i Sverige rösta för första gången?
6. Personer som var fattiga, satt i fängelse eller hade vissa funktionsnedsättningar fick inte rösta för hundra år sedan. Vad tycker du om det?

Kapitel: Demokratin i Sverige

1. Hur ofta har vi val i Sverige?
2. Vad är ett parti för något?
3. Vad gör regeringen?
4. Vad gör riksdagen?
5. Hur många sitter i riksdagen?
6. Kommunen bestämmer över vissa saker. Ge exempel på två saker.
7. Vad är en region?
8. Vad bestämmer regionerna över?
9. EU är en förkortning. Vad står de två bokstäverna EU för?
10. Hur ofta röstar vi i EU-val?
11. I Sverige har vi en kung. Vad gör kungen?
12. Vem har rätt att bli kung eller drottning i Sverige?
13. När det är val i Sverige får alla över 18 år rösta.
 - a. När på året sker valet?
 - b. Var kan du rösta?
 - c. Vad behöver du ha med dig när röstar?
 - d. När du röstar kan du rösta i tre olika val. Vilka är de tre valen?

- e. Vilka val får den som inte är svensk medborgare rösta i?
Hur går det till när du ska rösta?
 - f. Vad behöver du göra för att veta vem du ska rösta på?
14. I Sverige finns många olika lagar.
- a. Vad heter de viktigaste lagarna?
 - b. Vad säger lagarna att du får göra? Ge några exempel utifrån det som boken tar upp.
15. Vad betyder det att man protesterar?

Kapitel: Det är vi som bestämmer

- 1. I Sverige får alla vara med och bestämma. Hur kan du göra för att föra fram dina tankar och åsikter? Ge några exempel.
- 2. Vad är en demonstration för något?
- 3. Vem kan bli politiker?

Kapitel: Hot mot demokratin

- 1. Vilka olika hot finns det mot demokratin? Ge minst två exempel.

Kapitel: Exempel ur historien

- 1. I boken beskrivs piraterna i Karibien. På vilket sätt var de duktiga på demokrati?
- 2. Vad kämpade Elin Wägner för?
- 3. Dawit Isaak sitter i fängelse. Varför gör han det?
- 4. Vad kämpar Fatemeh Khavari för?
- 5. Vad kämpar Greta Thunberg för?

Frågor till Nivå 3

Kapitel: Vad är demokrati?

1. Vad betyder ordet demokrati? I boken ges tre förklaringar till vad demokrati är. Vilka är dessa tre förklaringar?
2. Vad krävs för att ett land ska få räknas som en demokrati?
I boken ges 6 olika krav. Vilka är dessa?
3. Undersök kartorna på sidorna 12 och 13. Jämför gärna med en karta där ländernas namn står med. Ge exempel på länder som:
 - a. är helt demokratiska
 - b. har problem med demokratin
 - c. har stora problem med demokratin
 - d. inte alls är demokratiska.
4. Det finns olika typer av demokrati. Representativ demokrati och direkt demokrati är två. Vad skiljer de två åt?
5. När använder du dig av demokrati?

Kapitel: Demokratins historia

1. I boken står det att demokrati både är något gammalt och något nytt. Vad menar författaren med det?
2. Vilket språk kommer ordet demokrati ifrån?
3. Demokrati består av två ord, demos och kratos. Vad betyder orden?
4. I boken beskrivs piraterna i Karibien. På vilket sätt var de duktiga på demokrati?
5. Varför firar vi Sveriges nationaldag den 6 juni?

6. När idén om demokrati var ny i Sverige fick bara män rösta.
Varför var det så?
7. Vilken lag var det Sverige fick år 1842?
8. Varför var lagen som kom år 1842 så viktig för Sverige?
9. Vilket år fick kvinnorna i Sverige rösta för första gången?
10. Kvinnor som tillhörde olika politiska partier valde att samarbeta.
Varför gjorde de det?
11. Vad kämpade Elin Wägner för?
12. Personer som var fattiga, satt i fängelse eller hade vissa
funktionsnedsättningar fick inte rösta för hundra år sedan.
Vad tycker du om det?
13. Vilket år fick alla vuxna i Sverige rösträtt?

Kapitel: Demokratin i Sverige

1. Hur ofta har vi val i Sverige?
2. Vad är ett parti för något?
3. Vad gör regeringen?
4. Vad gör riksdagen?
5. Hur många sitter i riksdagen?
6. Kommunen bestämmer över vissa saker. Ge exempel på två saker.
7. Vad är en region?
8. Vad bestämmer regionerna över?
9. EU är en förkortning. Vad står de två bokstäverna EU för?
10. Hur ofta röstar man i EU-val?
11. I Sverige har vi en kung. Vad gör kungen?

12. Vem har rätt att bli kung eller drottning i Sverige?
13. När det är val i Sverige får alla över 18 år rösta.
 - a. När på året sker valet?
 - b. Var kan du rösta?
 - c. Vad behöver du ha med dig när du röstar?
 - d. När du röstar kan du rösta i tre olika val. Vilka är de tre valen?
 - e. Vilka val får den som inte är svensk medborgare rösta i?
 - f. Hur går det till när du ska rösta?
 - g. Vad behöver du göra för att veta vem du ska rösta på?
14. Vem vinner valet?
15. I Sverige finns många olika lagar.
 - a. Vad heter de viktigaste lagarna?
 - b. Vad säger lagarna att du får göra? Ge några exempel utifrån det som boken tar upp.
16. Dawit Isaak sitter i fängelse. Varför gör han det?
17. Vad betyder det att man protesterar?
18. Vad kämpar Fatemeh Khavari för?

Kapitel: Hot mot demokratin

1. Vilka olika hot finns det mot demokratin? Ge minst två exempel.

Kapitel: Det är vi som bestämmer

1. I Sverige får alla vara med och bestämma. Hur kan du göra för att föra fram dina tankar och åsikter? Ge några exempel.

2. Vad är en demonstration för något?
3. Vem kan bli politiker?
4. Vad kämpar Greta Thunberg för?
5. Hur har Greta Thunberg gjort för att föra fram sina åsikter?

Diskussionsfrågor

Fokusera på ett par frågor som passar bra för din grupp.

1. Titeln på boken är *Det är vi som bestämmer*. I vilka frågor känner du att du får vara med och bestämma?
2. Varför behövs det lagar i ett samhälle?
3. Varför ska man rösta?
4. Är demokrati bra för alla?
5. I en demokrati är det viktigt att alla med rösträtt röstar.
Vad kan man göra för att alla ska vilja rösta?
6. En del länder är inte demokratiska. Vad kan man göra för att försöka få dem att bli mer demokratiska?
7. Finns det frågor där folket inte borde få bestämma?
8. Hade det varit bättre om de som bestämde över olika områden var experter som inte röstades fram av folket?

Bildanalys

I boken finns det många bilder. Stanna upp vid dem och undersök dem.

Ta gärna hjälp av följande frågor:

- Vilken sorts bild är det? Är det exempelvis ett fotografi, en målning, eller en teckning?
- Vad föreställer bilden? Beskriv det du ser. Vad har bilden med demokrati att göra?

Vill ni jobba vidare kan deltagarna skriva kortare texter till en eller flera av bilderna.

Texterna kan vara faktatexter men också personliga reflektioner eller korta berättelser.

Skrivövning

I denna uppgift får deltagarna fördjupa sig i en av de personer som nämns i boken.

Delar som ska vara med är:

- Rubrik (kan exempelvis vara namnet på personen)
- När personen föddes
- Från vilket land personen är
- Vad personen är känd för
- Övrig information om personen
- Källor (varifrån informationen är hämtad)